

„Soča“ izhaja vsak četrtek in volja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznakih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ 2 krat
6 „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravnishvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Deželni zbor.

10. seja dne 9. januarija o 5. uri popoldne. — Predseduje dež. glavar grof Coronini. Navzočni so vsi poslanci razvun Pagliaruzzi in Pretisa.

Tri nove peticije se izročijo peticijskemu odseku. Cesarski komisar odgovori na interpellacijo poslanca Del Torre-a in tovarišev zastran nepostavnosti, ki so se nekda godile v cenilnih komisijah. Z drugimi besedami pove to isto, kar je namestnik odgovoril dež. odboru. (Glej zadnje poročilo).

Ta odgovor se izroči istemu odseku, kateri je bil zadnjič voljen za razpravo namestnikovega odgovora.

Dalje bere ces. komisar odgovor na interpellacijo dr. Deperisa in tovarišev zastran nekaterih sprememb v deželnem šolskem svetovalstvu. Zagotavlja, da ne bo vlada v dež. šolskem svetu nič spremenila, kar bi bilo postavam nasprotno in da tudi ne bo taknila njegove neodvisnosti. §. 34. o šolskem nadzorstvu, pravi, pridržuje namestniku izrekoma vodstvo dež. šolskega svetovalstva, in da on to vodstvo opravlja in da ima v ta namen pri sebi ekonomično-administrativnega referenta, kar je čisto postavno.

Vlada nij nikdar nameravala, odstaviti onega ude dež. šolskega svetovalstva, ki služi kot dež. šolski nadzornik, a postava (§. 40. postave o šolskem nadzorstvu) pripušča, da se imenujejo še drugi dež. šol. nadzorniki, kateri imajo pri sejah dež. šol. sveta posvetovalni glas. Naj se še omeni, da po učnih strokah razdeljeno nadzorovanje se vjema z ministerskim ukazom 11. julija 1869. števil. 129, da se namreč nadzorstvo loči v tri dele: za ljudske šole, za humanistične predmete in za realistični predmet. Taka razdelitev mora gotovo tudi goriški grofiji ugajati, ker se po njej pospešuje šolsko poslovanje; minister za uk pa ima po postavi 26. marca 1869. števil. 40, oziroma po oni 6. aprila 1872. pravico, da odloči sedeže in delokrog deželnim šolskim nadzornikom.

Dr. Deperis predlaga naj se voli odsek 5 udov z nalogo, da preiskuje, ali in za koliko se vjema, kar je vlada določila ali namerava določiti zastran deželnega šolskega svetovalstva s postavami, in da predloži še v tej sesiji primerne predloge, po katerih bo dež. svetovalstvo, da se bodo vladne določbe tako izvršile, da bo mogel deželni šolski svet, kakor je zdaj sestavljen, dalje poslovati.

Predlog se sprejme in v dotični odsek so izvoljeni dr. Deperis, dr. Pajer, dr. Abram, dr. Lavrič in dr. Žigon.

Na to dovoli glavar besedo dr. Lavriču, kateri bere to-le interpellacijo:

Z dopisom 31. avgusta 1872. št. 13371, je c. k. namestništvo v Trstu naznanilo našemu deželnemu odboru, da pripravlja veleslavno ces. kr. ministerstvo za pravosodje načrt postav zastran osnove novih zemljišnih knjig na Goriškem, kateri načrt namerava predložiti kot vladni predlog deželnemu zboru v razpravo.

Od tistega časa se je deželni zbor že v drugič zbral, pa obljubljenega vladnega predloga še nij.

Ker je že naš zbor sam po nujnem potrebanji vseh tukajšnjih razmer potrdil in vladni predložil en tak načrt postav, kateri pa nij bil potrjen, kor so pozneje goriška okrožna sodnija, tržaška nad sodnija in naš deželni odbor o tej zadevi obširno poročali in naše razmere in potrebe zastran javnih knjig na vse strani pojasnili, ker im. tedaj veleslavno ministerstvo za tak namen že davno vse potrebno gradivo nabrano; gledé dalje, da so se leto drugim deželnim zborom predložili taki vladni predlogi, našemu pa ne, dasiravno so naše javne knjige zelo pomembne in je potreba novih zemljišnih knjig na Goriškem največja, prašamo podpisan:

Ali se smemo zanašati, da bo veleslavna vlada vsaj v prihodnji sesiji predložila našemu zboru načrt postav zastran osnove novih zemljišnih knjig za našo pokneženo grofijo?

Podpisani so: Dr. Lavrič l. r., Faganel l. r., dr. Abram l. r., dr. Žigon l. r., Doljak l. r., Karol Polaj l. r., Černe l. r.

Cesarski komisar sprejme interpellacijo in obljubi, da odgovori na njo o svojem času.

Po prestopu na dnevni red bere poslanec Winkler poročilo odsekovo o prošnji tržiskega mesta za poseben občinski red, katero sklepa s predlogom, da ima deželni odbor prošnjo s primernimi razlogi povrniti mestnemu zastopu.

Dottori zagovarja v pravej dolgem govoru prošnjo tržiske občine. On jo priporoča zaradi tega, ker ima Tržič kot zdravstven kraj in mesto s posebno moreko luko nekako važnost. Trdi, da bi se mesta valed posebnega statuta oskrbnishveni stroški zelo ne pomnožili, ker ima že zdaj svojo lepo mestno hišo, mestno stražo, holnišnico in tudi v mestnem zboru sposobne moči. Predlaga tedaj naj se prošnja sprajme in izvoli poseben odsek 7 udov, kateri bo razpravljaj občinski red za Tržič.

Ces. komisar pravi, da je vlada iz tehtnih uzrokov nameri tržiskega mesta nasprotna. On in poročevalec izpodbijata Dottorjev predlog, kateri je bil pri glasovanji vendar od večine sprejet. V odsek za razpravo statuta so izvoljeni: dr. Žigon, Benardelli, dr. Deperis, Dottori, dr. Pajer, Del Torre in baron Ritter.

O drugi točki, to je o vladnem predlogu zastran postav o uravnavi zdravstvenega poslovanja v občinah poroča dr. Maurovich in predlaga, naj se razprava tega predmeta odloži do ene prihodnjih sesij. Mej tem pa naj bo deželni odbor poizvedaval mnenja okrajnih zdravnikov naše dežele in popraševal občinske zastope o tej zadevi. S pomočjo nabranih dat bo po tem mogel odbor podati svoje predloge, ali in s kakimi premembami bi bila mogoča vpeljava zdravstvene postav za naše občine.

Ta predlog se potrdi.

Dalje poroča dr. Žigon imenu peticijskega odseka

LISTEK.

Čenčarije iz Gorice.

I.

Tudi Gorica, akopram majhna in malomestna do sedaj, hoče odslej naprej prštevat se velikim mestom. Kamor pogledaš, povsod imamo zabave, le to je razloček, da je povsod in vsjerod le eno in isto: ples in ples. Gorica je svet na majhnem, tukaj nabajaš zastopnike treh glavnih evropskih narodov: Slovane, Romane in Germane. Vsakdo se hoče veseliti.

Roman ima svoje filodramatično društvo in gimnastiko. Prvo društvo je že imelo svoj ples in sicer najvarnejšega dne v tednu, v petek. Kaj poredko naši verski fanatiki k temu? Nič, ker pri tem društvu nimajo ničesar opraviti; tu gospoduje liberalno plebejstvo goriško. Ginnastica in Concordia pa dajeta svoje ples ob sobotah. Zakaj? Pri njih velja za načelo to, da se drugi dan lahko spočijejo, kakor je tudi naš bog po strašem delu — in ples je trudopolno delo — počival. To so dobri krščeni! Čitalnica, o kateri smo mislili, da bodo v njej naši klerikalci in njih pobožne tercjalke sveti roženkranc molili in svete stacijone obhajali, se je začela tudi gibati in napovedala je svoj prvi ples na — nedeljo. Iz extrema v extrem. Na sveti dan uganjajo naši ljudje svoje burke. To pač nij lepo!

Pa pustimo to, naš urednik je tudi čitalničar, on piše nad črto, in pravi da čitalnica ima širiti slovensko omiko na Goriškem na vse štiri strani. In če ob nedeljah širijo omiko, to nič ne dé, ampak to je še dobro, da naši čitalničarji posvečujejo celo nedelje narodu. Naše preljubeznjive gospodičine se tudi zmenijo za tako posvečenje mnogo in pridejo v vobilenem številu. Pojva tudi jaz in ti prijatelj, v čitalnico. Prav pri-

jetno je, in lepo je gledati te bledolične gospodičine in gospé. Tuli te plešejo za narod in samo zaradi tega, če uže za nič drugega, je moraš spoštovati. Če so Slovenke ali ne, to nij nama nič mari, dosti je to, da hodijo v čitalnico in da po tem tudi slovenska čitalnica more reči: „Jaz tudi imam krassen spol za seboj, in kder je krassen spol, tam narod tako hitro še ne pogine.“ Da gospodičine in gospe mej seboj in se svojimi ljubčki in moži le italijansko in nemško govoré, to tudi nič ne dé, zaradi njih sinov in hčera bo vendar le slovensk, ker so njih matere v slovenski čitalnici plesale. Kedo more kaj zoper to bistroumno logiko? In potomci teh preljubeznjivih gospodičin in zalih gospé bode tudi, če bog da, v čitalnici plesal, in zaradi teh potomcev bode zopet po istem načinu le slovensk. Glejte, tako bode slovenstvo na obalah adrijskega morja in na bregovih bistre Soče rešeno. — Tako piše moj prijatelj nad črto in on resnično govori. —

Kar čitalnica dela za slovenstvo, to dela tudi Concordia za germanstvo. Tudi ona pleše za narod. Goriški svet, ki posebno rad glave stika, si tudi sedaj nekaj dnij neki dogodek na uha šepeta. Prišla je bila namreč v Concordijo lepa gospa, ki ima — boji nemogredé omenjeno — prvega klerikalca na Goriškem za moža. Uboga gospa, toliko nadlegovana in kajena po mnogovrstnih poklonih in priklonih od vseh strani, je bila vsa zmotjena, in v tej zmoti obljubila je eno kadriljo trem plesalcem. Kaj more ona za to? Ona je po tem tudi v toaletno sobo ušla, češ, da jej slabo prihaja. Gospodje so se pa mej sebo zbesedili in kmalu bi se bili na dvoboj poklicali. Ali prav za prav poklicali so se bili, ker nikdo teh nij hotel više plesati. Šli so na vrčke piva, in tisti, kateri jih je več izpil, tisti je zmagal.

V tem društvu so izrekli mogočni tučenjaki, da severna ekspedicija je tako neumno početje, kakor računanje srednjoveških skolastikov, koliko angeljev

se upa sedeti na osti nosa. Veliko bolje bi bilo, rekel je nekdo teh učenjakov, ko bi šli na južni pol, tam gotovo ne zmrznejo, kakor na severju. Meni se dozdeva pa, da je ta razlog tudi tako neumen ali pa še bolje, kakor preiskovanje, ali je Aeneas z desno ali levo nogo najprej na italska tla stopil. Učenjaki so to; treba je bo imenovati častne ude našega učenjaškega zbora.

Še druge veselice čakajo nas malomestne Goričane. Ko sem bil na Dunaji, uprašala me je brhka Dunajčanka, ali se v Gorici o pustu samo pleše, ali ne poznajo Goričani družij veselic. Da bi v Gorici drsalnice napravili, tega si nijsem nikdar mislil, in vendar imamo sedaj tudi svoje veselje na ledu. V nedeljo je toliko ljudi v sosedni Panovec drlo, da še tistokrat ne toliko, kedar so Spitzerja in njegove tovariše obesili. Godba in drsanje, to je pač kaj prijetnega. Če tudi tukaj ne nahajam iste elegancie in istega ljubeznjivega kretanja, kakor na Dunaji, vendar nekaj je, in veselje je gledati, kako naše gospe in gospodičine ljubeznjivo padajo. Pa tudi nij nobena umetnost, na ledu pasti.

Naš deželni zbor še vedno sedi, in može in pravki naroda skrbé vsak po svoje za blagor naroda. Nekateri, ki se ravna po zlatem pravilu, da govorjenje je zlato, in molčanja pa le srebro, so tudi žvesti svojemu načelu; drugi pa ki so poprej le „šrajali“, sedaj so začeli nobel „parlirati“.

Slovenski poročati bi bila pač potrata časa tistemu, ki se toliko za to poteguje, da bi deželni odbor brezplačno delal. Černe se temu pa smeje in poroča v slovenskem jeziku. Pa to so le malenkosti proti velikaški odborovi plači!

Te dni so v Grgarji fanta ubili, ko so ga socialni hotel je zdravnik s trupla srajco zrezati. „Kaj bode na sodnji dan v raztrgano in prerezano srajco ustal?“ zajohé poleg stoječa žena.

Glasov listkar uže dolgo tarna in joče, da je svet

ob odobrovanju predlogu zastran odstopa deželnega poslopija štev. 8 in 9 v gradiški ondašnji občini in sklene s predlogom:

1. Veleslav zbor naj prestopi o predlogu deželnega odbora na dnevni red.

1. Šolsko poslopje v Gradiški štev. 8 in 9 se ima okraniti za šolsko rabo na korist okrajnega šolskega svetovladstva, katero naj nosi tudi dotična bremena.

Predloga se potrjuje.

4. točka. Poslanec Dottori predlaga v imenu peticijskega odseka, naj veleslavni zbor odstopi peticijo jamelijske občine na Krasu v dosegu denarne pomoči zaradi velike revščine (deželni odbor z naročilom, da se na njo ozira, kedar vteguje vlada dovoliti podporo, za katero je dežela prosila.

Sprejeto.

5. točka. Dr. Lavrič poroča v imenu istega odseka o pritožbi šmartinskega županstva proti razsodbi deželnega odbora zadevajoči rešitev občinskih računov bivšega župana Antona Jakontiča in predlaga, naj se ta pritožba izroči deželnemu odboru, da jo reši v svojem področju. Sprejeto.

6. točka. Isti poročevalec predlaga v imenu peticijskega odseka, naj veleslavni zbor zavrne prošnjo katastr. občine Dol-Otlica za ločitev od lokavške županije in da bi se jej dovolila lastna županija. Obvelja predlog.

7. točka. Dr. Deperis bere poročilo peticijskega odseka o prošnji fumičelskega županstva, da bi se mej skladovne vrtila cesta od Fumicella proti morozinskem otoku in sprejme se predlog, da se ima načrt omenjene ceste izročiti deželnemu odboru, kateri naj skliče na lice kraja lastnika moroziuskega otoka, fumičelsko županstvo in červinjski cestni odbor, da se mej seboj porazume, kako bodo skladali stroške za vzdrževanje in popraviljanje te ceste, kedar bode skladovna. Deželni odbor naj poroča o prihodnji seji in naj stavi svoje predloge o tej zadevi.

8. točka. Poročevalec peticijskega odseka dr. Žigon predlaga, naj veleslavni zbor zavrne prošnjo lokavškega županstva, da bi se za skladovno izrekla ona cesta, katere drži od Sv. Križa skozi Lokavec proti Dolec. Sprejeto.

9. točka. Po predlogu peticijskega odseka, o katerem poroča dr. Lavrič, se zavrne prošnja županstva v Logu na Bovškem, da bi se tamonjski občini odpustil vsaj deloma dolg na bolnišničnih stroških.

10. točka. Poslanec Černe poroča v imenu peticijskega odseka o prošnji komenskega županstva in c. kr. kmetijskega društva v Gorici, da bi se ustanovili stipendiji za živino-zdravniške dijake.

Sprejmo se sledeči odsekovi predlogi:

a.) Deželnemu odboru je naročeno, da naprosi visoko vlado, naj vsaj enega diplomiranega živinozdravnika za našo deželo se sedežem v Gorici postavi in ga iz državnega zaloge plačuje.

b.) Ob enem naj priporoči odbor visoki vladi, da po tem primerno pomnoži število živinozdravnikov v grofiji gorško-gradiški. (Državna postava 30. aprila 1870 § 6. črka b.)

c.) O prošnji, da bi se ustanovili stipendiji za dijake živinozdravniških šol iz deželnega zaloge se prestopi za zdaj na dnevni red.

11. točka. Poročevalec peticijskega odseka dr. Lavrič predlaga, naj sklene veleslavni zbor: O

prošnji selske občine v črniški županiji za razdelitev tamkajšnjih občinskih zemljišč se prestopi na dnevni red. Sprejeto.

12. točka. Po predlogu peticijskega odseka, o katerem poroča dr. Lavrič, se dovoli podpiralnemu odboru slovenskih visokošolcev v Gradci denarna pomoč 50 gld.

O zadnji točki dnevnega reda poroča poslanec Dottori v imenu peticijskega odseka ob odobrovanju poročila zastran popravljanja necega zidu kraj potoka Hubelja pri Ajdovščini in predlaga, naj veleslavni zbor sklene:

„Naroči se deželnemu odboru, naj naznani c. kr. vladi, da je zahteva, katero je sprožilo c. k. okr. glavarstvo gorisko, še prezgodnja in da treba poprej dogati vse to, kar je določeno v 6. razdelku deželne postave od 30. avgusta 1870, — še le po tem bo mogoče deželni zastop na zanesljivi podlagi soliti, ali in kako se ima skleniti deželna postava v zmislu §. 45. poprej omenjene postave o rabi vod.“

Ta predlog se sprejme brez ugovora in s tem je seja končana.

Dopisi.

V Gorici 14. januarja. Naš dež. zbor ima do 21. t. m. rešiti še mnogo prav važnih reči, posebno pa je, kakor se sliši, zanimiva ona peticija, ki jo bode poslal dež. zbor drž. zboru zaradi narodnih šol, ta peticija je nekda tako ostra, da list, kateri bi jo prinesel predno bo prečitana v dež. zboru, gotovo prišel pod kolesa voza, ki se zove „Objektives Verfahren“. Zarad tega pa si naši odvisni poslanci močno prizadevajo, da bi one ostrosti peticije ali adrese nekoliko okrhali, kar pa ne bo šlo, ker so za odločno besede v adressi vsi slovenski in italijanski neodvisni poslanci. — Nad dež. odborom visi, kakor Damoklov meč, predlog Doljakov, kateri na to meri, da se odstranijo plačeni odborniki in namesto njih nastavi dva dobra tajnika; 4 odborniki naj bojo po tem brezplačni in naj dobivajo dijete za vsako sejo. V sled tega predloga bodo lahko tudi zunanji dež. poslanci postali odborniki in ne bo potreba uže pri volitvi ozirati se na take poslanca, ki bivajo v Gorici.

Ta predlog je zdaj v odseku, kateri ga striže na vse strani, da po tem pride ena srednja reč v zbornico, namreč obveljal je nov paragraf, po katerem pride ta preuredba še le po novih deželnozbornskih volitvah v veljavo. S tem hoče odsek menda odvezati sedajne dež. odbornike, da ne bodo bežali iz seje, kedar pride Doljakov predlog na glasovanje. Kakor se sliši, bo vendar v glavnih načelih Doljakova obveljala, ker je večina dež. poslancev zanj vneta, in dobimo s prihodnjim dež. zborom 2 tajnika, enega italijanskega in enega slovenskega; najbrže bodo po tem dež. zadeve hitreje reševane in deželi se bode tudi nekoliko novcev prihranilo. Pri večerajni seji dež. zbora so bile na dnevnem redu neke spremembe šolskih postav, namreč ona o izdelovanju šolskih poslopij po občinah in pa druga zaradi dovoljenja učiteljcem, da se smejo močiti. Pri glasovanju bilo je 8 glasov za in 7 proti tem spremembam in vendar je postava padla. Kako je to mogoče — je uganka. G. predsednik se je najbrže vstel in nobeden se nij oglasil, da bi zahteval

popravo; kesneje se je 1 poslanec oglasil, a drugi se je rogal vsaki popravil; češ, da je prekasno in parlamentarnemu redu nasprotno, ker so uže drugi predlogi na dnevnem redu. Ker se tedaj nij hotelo rezultat glasovanja preiskovati, je neki poslanec zapustil dvorano z besedami, da danes njegov glas uže ne velja. Človek obča, bog pa obna! V tem slučaju gotovo nij bila nesreča, da je le enostranska preuredba šolske postave p. d. l. odbor je imel nalogo, da napravi natančno delo v tem obziru; namesto temeljite preuredbe pa je predložil le neko krpanje postave in brž ko ne, je ta pot osoda stopila na mesto poslanca in odbor posvarila, da naj v prihodnji seji kaj boljega predloži. Vendar pa bilo m. a. l. ubogo učiteljice še bog nekoliko časa zdihovali v celibatu na sramoto liberalnim Italijanom, kateri hočejo nune in duhovne oprostiti celibata, učiteljice, ki imajo tudi naravni poklic, matere pastati, pa ne! Da ne zabredemo v filozofično tahtanje in da ne razdražim, zopet kasega Brencolija, povrnemo se zopet k dež. odboru.

Uže več časa s odborom naroča, da bi napravil postavbo zaradi združanja občin v veliki županije. To je gotovo važna reč in mora biti dobro prevladana. Proti združenju občin se da marsikaj govoriti; vendar pa nam je pomisliti, da le velika občina zamore vsa bremena prevzete, katere tičejo občinam v zmislu napredka in samostalnosti (selbstgouvernement). Le velike občine zamorejo prevzeti veliki del onih opravil, ki jih dozljaj opravljajo glavarstva, davkarstva itd., le v takih občinah je mogoče ustanoviti sodne o maleh prepirih in naposled se more le po takih občinah s časoma odstraniti birokratizem, ki pravemu razvitku naše države še zmerom največ škoduje. Kaj ne, to je tedaj prevažna zadeva; a naš odbor si jo drugače predstavlja.

Nek odbornik, referent v tej zadevi, sanja, da bi ga morda vendar znali napasti neki kmatski sitneži v dež. zboru in ga prav dobro osteli, da nij nič naredil, skoči s postelje in hitro zmeče nekoliko občin v eno skledo, nekoliko v drugo, tretjo itd., tako na pr. Grgar, Čepovan, Solkan, Ravnicu in še več družih gorskih vasij s Šempasom v eno skledo, jutro pa pride smehljaje se v dež. h. so in slav. zboru predložil načrt postave o velikih občinah. Tako se pri nas delajo postave in po tem naj še ljubljanski dopisnik piše, da je nas oče Doljak siten. V odseku se je sicer ta postava nekaj popravila; vendar pa ne bo stalno delo, kakor bi lahko bilo v sled pripomočkov, katere je imel referent v rokah. Nij čuda, da vsaka postava, ki jo letos sklene dež. zbor, drugo leto uže p. istane pomajkljiva in da po tem krpanja nij nikoli konec. Zdaj pa nekaj dež. poslancem na vest. Za božjo voljo naj se naši poslanci pri razdelitvi občinskih pašnikov toliko ne ozirajo na pritožbo vsakega „kajžlarja“; gotovo je, da neobdelani pašniki deželi jemljejo obilo dobrega pridelka, tedaj kapitala; tako na pr. bi se dalo na Krasu po razdelitvi občinskih zemljišč in po dobrih premijah več storiti za pogozdovanje, nego je to mogoče po inšpektorjih in županstvih. Gotovo pa je, da treba pri razdelitvi na različne pravne razmere ozir jemati in posebno na to paziti, da tudi ubogi neposelniki, ki so dozljaj imeli kaj užitka na srenjskih pašnikih svoj pravičen del dobé. Razdelitev občinskih zemljišč je eno prvih pogojev dobrega narodnega gospodarstva in v vseh napredovalnih deželah uže davno

hudoben, da je svet od dne do dne slabši. Denašnja mladina mu n. j. več po godu. Da, da, prav imate gospod, prešli so oni srečni dnovi, o katerih poje Göthejev minister na Blocksbergu:

„Jetzt ist man von dem rechten allzuweit,
Ich lobe mir die guten alten;
Denn freilich, da wir alles gälten,
Da war die rechte goldne Zeit.“

Hellanicus.

Lizimah.

(Poleg Montesquieu-a priredil Bogdan Trnovec.)

Razrušiv perzijsko državo hotel je Aleksander, da se ga ima za sina Jupitra. Polni gujeva so bili Macedonci videti, da se njih vodja sramuje imeti za otca Filipa, pa še nejevoljniji so postali, ko se je dejal v perzijsko obleko in prevzel perzijske običaje šege in navade. Jezilo jih je, da so toliko storili za moža, kateri je začel jih zaničevati. Mrmralo se je v vojski, godrnjalo se je uže javno.

Neki modroslovec, po imeni Kalisten spremljal je kralja z vojsko. Ko ga je necega dne po grški pozdravil, upraš ga Aleksander: „Kako je to, da me ne častiš?“ — „Gospodi!“ zavrne mu Kalisten, „vi ste načelnik dveh narodov, eden nju je bil robski, preden ste ga premagali, a nje meni robski sedaj, ko ste si ga podjarmili; drugi je bil svoboden, preden vam je pripomogel k tolikim zmagam, pa je svoboden še dan danes, ko ste toliko zmag pridobili. Jaz sem Grk, gospodine! pa Vi ste povzdignili tako v časti to ime, da ga ne moremo več ponižati, ako nečemo Vas samega razžaliti.“ — Strašanske so bile strasti Aleksandrove, kakor so bile neskončne njegove kreposti.

Strašen je bil v jezi svoji, da je celó grozovit postajal. Ukazal je odseči Kalistenu negi, nos in ušesi, pa dejati ga v železen tičnik, v katerem se ga vlačili za vojsko.

Ljubil sem Kalistena, i ko so mi opravila pripuščala, hodil sem ga obiskovat in poslušat. Pa če danes kreposti ljubim, moram se zato zahvaliti njegovim govorom, ki so na me uplivali. Šel sem ga obiskat. „Pozdravljam Vas“ mu rečem, „imenitni nesrečnež! motreči Vas v železnem tičniku kakor gozdno zverino, kajti Vi ste v cel vojski edini junak.“

„Lizimaše!“ mi on odgovori, „kedar se nahajam v takem položaji, ki zahteva čvrstosti in poguma, dozdeva se mi, da sem na pravem svojem mestu. Zares, ako bi me bili postavili bogovi na svet, da bi vodil razkošno življenje, mislim, da bi mi bili zastoj podarili veliko in neumrljivo dušo. Uživaue čutnega veselja je vsem ljudem mogoče, in da bi me bili bogovi samo za to stvarili, izvršili bi bili popolnše delo, nego so hoteli, in več bi bili napravili, nego so mislili napraviti. Naj uže, mi zavrne, da bi bil jaz neobčutljiv. Vi sami spominate, da nijsem neobčutljiv, kajti, ko ste me prišli obiskat, vneli ste v meni veselje, videti vas tako pogumnega. Pa v imeni bogov, naj bode to zadujkrat. Naj jaz trpim svoje nadloge, pa ne bode tako grozovitni, še svoje mi n. kladata.“

„Kalistene!“ mu zavrnem, „vsak dan bom prišel vas obiskat. Ako bode kralj videl vas od vseh zapuščenega, ne bi ga več pekla vest, i mislil bi, da ste krivi. Ah! nadejam ju zanesem se, da on ne bode imel zadoščjenja videti, da bi me njegove kazni prisilile zapustiti prijatelja.“

Necega dne mi reče Kalisten: „Neumrljivi bogovi so me utolažili, pa od vseh dob občutim v sebi nekaj tako božjega, da ta občutek uničuje moj ka-

zen. Videl sem v seaji velicega Jupitra. Vi ste sedeli na njegovi desnici, držali ste v roci žezlo kraljevsko, na čelu ste pa imeli vezlo vladarsko. Dozvolil mi je, vas videti, ter mi je dejal: „Ta te napravi srečnejšega“. Zamaknjen se zbudim, roki sem imel prena nesomno sklopljeni, prisiljen, da rečem: „Veliki Jupitre! Ako mora Lizimah vladati, nij vlada pravična. Vi bode te vladali, Lizimaše! verujte človeku, kateri mora biti bogovom mil, ki trpi za krepost.“

Seznaj meju tem Aleksander, da cenim Kalisteno rešitve, da ga hočem obiskovat, ter da obžalujem njegove nadloge, zabesni z novič: „Hodi, nesrečnež! mi reči, bojevati se z oroslani, ko te uže tako močno veseli živeti se zverinami.“ Prenese se moje pokore dan, da bi imelo ljudstvo z mano svojo javno zabavo.

Pred žalostnim solnim dnevom napisal sem Kalistenu te vrstice: „Grem v smrt. Vse mešte in domišlje, katere ste mi vdihnoli o moji bodoči velikosti, razpršile so se v mojem umu. Povehati bi želel trpljenja človeka, kakor ste vi.“

Presap, katerega sem še služil, prinase mi ta le odgovor: „Lizimaše! ako so bogovi odločili, da vladate, ne more vam Aleksander vzeti življenja, kajti ljudje ne morejo ljubovati božjemu hočenju.“

To pismo me s pogumom navdihlo, pa pomisliv, da ljudi i najsmrečnejši i najnesrečnejši vedno božja desnica obdava, v lam se osodi, ne izročim se upu, ampak pogumno tersklebam, brniti se do zadnjega življenje, na katerem so bile tako velike obljube.

Odpeljo me na stratišče. Okoli mene je bilo vse polno ljudstva, priče mojega poguma in moje predrznosti. Leva mi spusté nasproti. Plašč bil sem si ovil okoli moja roke, postavim levo nasproti to roko, po-

doga na reč; zatorej pa naj ne bodo naši dež. poslanci v tem obziru tako skrupulozni, ampak naj rajši sami inicijativno prevzamejo v tako važni gospodarski zadevi; dež. odbor pa naj pazi na to, da si občinarji ne bodo sami dli pašnikov po „komparjih“, kakr se je to v Šempasu godilo.

Se nekaj go-podje ljudski zastopniki! Znana Vam je solkanska zalava; županstvo solkansko se je pogumno potezalo za narodne pravice, vkljub temu pa nij bilo uslišan pri ministerstvu!

Solkansko in druga županstva zdaj tirjajo od Vas, da se, kakor v zadevi šol, tudi v solkanski zadevi obrnete na državni zbor, naj ta zbor razsodi, če je §. 19. osnovnih postav še veljaven; drž. zbor ga vendar ne bo razveljavil, ker s tem bi samega sebe razveljavil.

Naš deželni poslanec Faganel je interpeliral vlado v slovenskem jeziku, zakaj nij preskrbela, da bi se v malenkostnih tožbah ne uradovalo s Slovenci po slovensko. Ta interpellacija nij bila po misli našemu okrajnemu glavarju, kajti z neko nejevoljo je mrmral obrnjen proti italijanskim poslanecem v italijanskem jeziku, da bo uže vladi poročal. Bog ve kakó? Znano nam je dovolje, da baron Rechbach je tiste baže ljudij, ki se imenujejo „zagrizeni nemškutarji“; zraven tega pa si ne mara preveč glave lomiti in taki ljudje navadno radi pri starem „šlendrijanu“ ostanejo. Kak razložek mej Pinom in Rechbachom, zagrizenim birokratom stare baže. Marsikateri mu želi, da bi uže kaj kmalu postal kak namestnik, kajti drugače se ga ne znebimo tako hitro.

Konečno moramo še omeniti dr. Lavričeve interpellacije zaradi zemljiščnih knjig. Koliko časa naša dežela uže zdihuje po teh knjigah in kako zabredene so naše kreditne razmere zaradi pomanjkanja reda; in vendar se ta reč od leta do leta zavičuje. Naš dež. odbor bi vendar moral bolje energično postopati, saj je uže dotična postava po g. Gorjup izvrstno izdelana in nij potreba, nego da se pretrsuje, sprejme in sankcionira. Kje je tedaj zadržek? Take važne zadeve bi se morale vendar s vso močjo pospeševati.

21. t. m. bude naš dež. zbor zopet sklenen in če poprašajo poslanci, kaj važnega so v pretečeni sesiji dognali, morajo sami priznati, da žalibože tudi pri najboljši volji niso mogli ubogi deželi posebno koristiti; za slabe rezultate ne moremo kriviti ravno poslancev; marsikateri poslanec začne z najlepšo nado, da bo za narod delal, svojo poslaniško kariero; a kako razenadenj postane, ko enkrat spozna vse zapreke, ki mu jih stavi egoizem, centralizem, birokratizem, sivilizem — brž polasti se ga pesimizem in pozneje reumatizem in če se mu uže vse ne prigušuje, znamenje je to, da srečen Blažé, dobro mu gre.

Pa pustimo to, mundus vult decipi, to je menda misli še tisti šolski inaspektor ali direktor, ki je ministerstvu z vso ponižnostjo dal zastopiti, da v Gorici je treba začeti uže v prvem razredu ljudske šole po nemško dialogovati, računati itd., in v resnici drugi m sec bodo naši gorski fantički, ki so na goriški „Uebungsschule“, in niso dozda še besedice nemške slišali in še v svojem materinem jeziku prav nič misliti ne znajo, morali uže „deutsch“ parirati; ich habe, du hast bo zopet postal edini predmet in povrnili se bodo v šolo Bachovi časi. „Der Bien muss“ je zdaj na Goriškem postal pedagogični princip, in ubogi učitelji ne smó več misliti, ampak postati morajo orodje za nemško kulturo. K čemu so še sklepi, adrese itd. dež. zbora?

skusi jo požreti, in jaz zagrabil ga za jezik mu ga izdrem, ter si ga raztegnem pred nogama na tla.

Po čudi sv. jvi ljubil je Aleksander pogumna dela. Čudil se je moji predznosti in v tem trenutku vrne se vanj velika duša njegova. Pokliče me k sebi, podá mi roko rekoč: „Lizmaše! ponujam ti svojo desnico in svoje prijateljstvo, pokloni mi ti svoje. Za drugo nij bila moja nejevoljnost, nego da izvršiš dejanje, s katerim se ne more bahati v svojem življenji Aleksander.“

Stekel sem milost kraljevo, klanjal sem se božjim odlokom pričakovaje njih obljub, da si nijsem jih ne iskal, ne se jih izogibal. — Aleksander umreč njegovi narodi so bili brez gospodarja. Kraljev sin je bil otrok; njegov brat Aridej je bil vedno tak. Olimpija sama bila je le majhen duh, ker vsako grozovitno dejanje bilo je za njo ponos. Evridika, Statira bili sti v žalost vtopljeni. Vsi ljudje v dvorih znali so stokati, ali nobeden nij znal vladati. Temu zavoljo so doglavnici Aleksandra začeli motriti njegove države, pa vsacega častulakomnost razbila se je v častiželjnosti vseh skup. Razdelili smo i države in vsak nas je umel, da je dobil povračilo svojih trudov.

Osoda me je povzdignola za azijskega kralja, in sedaj, ko vse premore, potrebujem najbolje Kalistevih navkov. Njegova zadovoljnost mi pravi, da marsikaj dobrega delam, da popravljam marsikako nerednost. Nabajam ga mej sabo in mej ljudstvom svojim.

Kralj sem ljudstvu, katero ljubim. Kakor svojim otrokom, žele mi družinski očetje dolgo živeti; kakor svoje roditelje bojé se njih sinovi me izgubiti. Srečni so moji podložnici in srečen sem jaz z njimi.

Naša trgovska zbornica je izdala obširno statistiko naše dežele; v tej statistiki nahajamo mnogo popačenih slovenskih imen in družih pristranostij; vendar pa je na koncu več dobrih sestavkov o materijelnih in duševnih potrebah naše dežele. Zarad česar bomo tudi mi pri priliki govorili o teh potrebah in posneli nekatere bolj interesantne statistične date.

O predelski železnici nam je došlo od zanesljive strani poročilo, da to prašanje pride gotovo v prih. sesiji drž. zbora na dnevni red in da bo skoro gotova po večini sprejet dotični predlog ministerstva, ki je še zmerom za predelsko železnico vneto. Loška železnica je vržena pod klop in se o njej ne bo več govorilo, posebno pa po tem, ko se je tržaški magistrat (to se še skrivnost) strašno blamiral. Izdal je namreč za studije loške železnice črez 40.000 gold., a te studije so tako površne in nezanesljive, da se jih dotični odsek ne upa predlagati; za to pa tirja se denar za nove študije in tržaški magistrat mu noče več dati, ker se je večina menda vendar streznila in sprevidela, da vsa loška železnica je bila suma čista „mangiarina“ za nekatere denarželjne kričauce. S tem je tedaj revno nehala opozicija v Trstu proti predelski železnici in upati je, da se bode odslej zopet delalo s zedinjenimi močmi za predelsko železnico.

Iz Tomaja 11. januarija. [Izv. dop.] Brez vika in krika, brez šuma in hruma sešel se je danes v hiši deželnega poslanca g. Antona Črneti valed povabila predsednika g. Jos. Delene odbor, kateri bi imel načrtati pravila za vzajemno zavarovalno kraško društvo, pri katerem bi prebivalci tega hejtmanstva mogli zavarovati svojo domačo živino. Pretresovala se je ta zadeva prav resno in živahno na vse kraje. Vseh pet odbornikov se je izreklo enoglasno za to, da bi taka naprava za te kraje prav koristna, da celo neobhodno potrebna bila. Premišljevalje pa, da je več kraških posestnikov uže pri drugih društvih svoja goveda zavarovala, gledé na to, da bi kužna bolezen imela vsakakor saj za sedaj izkjučiti se iz zavarovanja, vsled česar bi pa le redki posestniki pristopiti znali h temu društvu, gledé na to, da je lanska letina v vsakem oziru prav slaba bila, ter da ne bi se vsled tega moglo tirjati od zavarovancev več kot eden od sto od zavarovane živine, po tem bi čisti dohodek takó majhen bil, da ne bi se mogli z njim nikakor pokriti administrativni stroškovi, sklenila je petorica odbornikov, da se cela stvar odloži do boljših časov. Okoli zdrave Marije ločili so se odborniki iz gostoljubne hiše s pozdignjeno kupico starega toruna nazdravljaje, dažbog poživi še na mnogo leta gospode odbornike.

V Ljubljani 7. jan. [Izv. dop.]* (Večni kandidat. — G. Hren pa gorenjski fajmoštri.)

Večni kandidat, ljubljanski trgovec Ivan Vilhar je tudi notranjskim popom iz zadrega pomagal! Ti močje so bili uže v strašanski zadregi. Ker mej soboj nemajo zmožnega moza (kajti toliko se v svoji najhujši stiski ne mogo izpozabiti, da bi starega brbljača kaplana Domicelja za kandidata postavili!), so uže po grešnem liberalci, gosp. Obrezi posegli ter ga v Klunovem „Brenclji“ za kandidata priporočali. Neradi so sicer to storili, a v sili še hudič muhe žre, zakaj bi torej klerikalec tudi enkrat liberalca ne volil. A baš ko je bil kaplan Klun boben, na katerem je za g. Obrezo razbujal, odpel in odložil, pride črez skaloviti Kras večni kandidat Abasverus Vilhar in — brž so se obesili klerikalci na škrijce njegovega fraka, da se bode nesrečni mož spet enkrat za svojo stranko blamiral! Prav smili se mi!

Klunov „Kikeriki“ se v zadnji številki norca dela iz vrliga agitatorja g. Hrena, ker je nekemu volilecu o volilnih zadevah pisal listnico v ne čisto pravilni slovensčini. To je res smešno! Pezdri vidite v Hrenovih očeh, bruna pa ne v svojih!

Citajte nezaupnico, katero so poslali gorenjski volilci dr. Razlagu! 19 fajmoštrov in 6 kaplanov, tedaj 25 duhovnov je na njej podpisanih, pa se 19 gramatičnih napak nahaja v njej! Pa jo še zagovarjate, da nij falsificat nego istiniti dokument, v tem ko je Hrenova listnica privatno pismo. Če 25 vrlih gorenjskih duhovnov ne zna javnega pisma pravilno sestaviti, gdo more po tem g. Hrenu nepravilno slovensčino očitati?

*) Dopis nam je žalibog prekesno došel

URED.

V Ljubljani 13. jan. [Izv. dop.] (Pastor bonus. — Domoljub, ki vse „brezplačno“ dela. — Nov poslanec. — Koze.)

Veliko hrupa dela pravda, ki se je te dni vršila pred ljubljansko dež. sodnijo. „Laibacher Tagblatt“ je lansko leto meseca februarja prinesel več dopisov iz Dola, v katerih se je ondodnji župnik g. Jarnej Jarec dolžil, da izpraševanje in birmske listke svojim farmanom prodaja, da s cerkvenimi stoli kupčuje, da krste, poroke in pokope predrago računa, da je nestrpljiv, strasten, neusmiljen, brutalen dušni pastir, ki svoje ovce ne samo striže, ampak kar na meh odira. Dasiravno se je dopisnik, dolski poštar g. Pevec sam imenoval, vendar zviti gospod župnik nij njega tožil zaradi žaljene česti, ampak samo odgovornega urednika g. Otomarja

Bamberga zaradi zanemarjene uredniške dolžnosti. Ko bi bil namreč g. Pevec tožil, prišla bi bila pravda pred porotnike, katerih se je pa župnik hotel ogniti; tožil je torej samo urednika in obravnava se je vršila brez porotnikov pred sodiščem obstoječim iz treh sodnikov. Tožnika, ki je bil sam navzočen, je zastopal dr. Ahačič, zatoženca dr. Zupana. Prič je bilo v 4 dneh blizo 80 zaslišanih. Nekatere so župnika zelo hvalile, druge post. g. Pevec ga zelo očrnil; iz vse obravnave pa se je videlo, da je g. Jarec svoje ovce res izvrstno strigel. Pa vse to izbranega navzočnega občinstva nij toliko zanimalo nego v juridičnem oziru fulminantan in mojsterski zagovor dr. Zupana, ki je jasno dokazal, da vsa obravnava bi se morala pred porotniki vršiti in da žaljeni župnik nima nobene pravice tožiti urednika, ampak samo dopisnika. Urednika tožiti zaradi zanemarjene uredniške dolžnosti ima sam državni pravdnik, a ne privatna osoba.

Sodišče je zagovorniku pritrdilo ter izreklo, da nij kompetentno pravdo razsoditi. Ob sodilo je župnika Jarec, da plača sodniške stroške, ki znašajo blizo 700 gld. Vsakako pa je čudno, da je sodnja več mesecev pravdo v rokah imela in še le pri konečni obravnavi do tega spoznanja prišla, da je ne more razsoditi.

Večkrat so se uže „Novice“ pohvalile, da močje klerikalne strani „vse brezplačno“ za domovino delajo. V ilustracijo teh novičkih besed je prinesel te dni „Narod“ prav zanimiv račun, iz katerega se vidi, ka je dr. Costa, „brezplačni domoljub“, za eno samo pravdo, v kateri je zastopal dež. odbor pred drž. sodiščem na Dunaji, računil in potegnil 936 gld. 41 soldov. K temu bi imel jaz še dostaviti, da je dr. Zupana ljubljanski mestni magistrat dvakrat pred dunajskim državnim sodiščem zastopal, a za to niti krajoarja nij računil. In da še bolje posvetim, kako različne nazore imajo liberalci in klerikalci o domoljubji, vam moram povedati, ka je dr. Vošnjak, ko je odšel v državni in deželni zbor naznanil dež. odboru, da za ves tisti čas, ako ga ne bode v Ljubljani, neče niti krajoarja plače sprejeti, katera mu gre kot primariju v dež. posilni delavnici. Gdo je čistejši domoljub, dr. Costa ali dr. Vošnjak, menim, da zdaj vsak lahko razsodi.

V Postojni je bil 8. t. m. izvoljen za dež. poslanca narodni liberalca g. Adolf Obreza. Smešno je, kako se ga naši klerikalci lasté, kakor bi bil g. Obreza njih gore list, dasiravno je pri zadnjih dveh sejah dež. zbora ko je bil navzočen, vselej z narodnimi liberalci glasoval.

Čuje se, da se bodo počitnice zaradi koz še do 8. februarja podaljšale. Tudi po deželi so se v več krajih koze prikazale.

O deželnem zboru prihodnjšč.

Politični pregled.

Zopet so sklenili nekateri dež. zbori letošnjo sesijo, najzadnji, mej njimi tudi gorški, bodo jenjali 21. t. m. Na Českem so bile 10. t. m. volitve v drž. zbor namesto onih deklarantov, kateri so vsled nevstopa v drž. zbor izgubili svoje mandate. Od 17 izvoljenih je 16 Staročehov in 1 sam Mladočeh, namreč dr. Sladkovsky. Narod se je tedaj odločno izrekel za nadaljno passivno politiko in v enem obziru je tak strajen narod občudovanja vreden; vendar pa vtegne morda ta propad Mladočehov slabo uplivati za bodočo narodno edinstvo, kajti Mladočehi, čeravno zdaj majorizirani znajo drugi pot več terena pridobiti in razpor mej českim narodom vtegne tako velik postati, da bodo iz njega le ustavoverci korist imeli. Zatorej pa je neopravičljiva in pogubna brezobzirnost starih, ki ne trpé nobene opozicije in še zmerom zmatrajo narod za svojo domeno.

V moravskem dež. zboru je slovanska desnica zapustila zbornico, ko se je hotelo obravnavati o vladnem predlogu gledé kazenskega preganjanja kacega poslanca. Ker po tem zbor nij mogel zaradi premalega števila več sklepati, je moral predsednik ono točko iz dnevnega reda izbrisati.

Na Kranjskem je bil v Postojni 8. t. m. vkljub vsej agitaciji po klerikalcih in vkljub temu, da se je klerikalni generalstabschef Costa sam podal na vojno polje, vendar kandidat liberalne stranke g. Adolf Obreza iz Cirknice in tudi veliki posest. v Gorici za poslanca, proti g. Ivanu Vilharju izvoljen, kar mora g. Costa toliko več jeziti, ker je menda zdaj sprevidel, da še v Postojni, njegovi mandatariji več zanj ne marajo.

Ministerstvo je zaradi konfesijonelnih postav v zmerom večji zadregi; ustavoverci jih enkrat hočejo, dvor pa jih menda še noče, ali saj ne v odločni obliki, mej dvema ognjema se tedaj ministerstvo vendar ne bo moglo dolgo držati.

Po vem Nemškem so se vršile zadnje dni volitve za skupen drž. zbor: skoro povsod so zma-

gali kandidatje naprednjaške narodno-liberalne stranke, konservativci in klerikalci so udobili le malo sedežev.

V glavnem mestu Ruskega v Peterburgu, je bil vojvoda Edinburgski, ki se oženi z edino carjevo hčerjo, slovesno sprejet; tudi so v Peterburgu uže zdaj delajo priprave za slovesen sprejem našega cesarja, ki bode potoval 8. februarja v Peterburg, da obišče ruskega carja. Ta obiskovanje je gotovo znamenje bodoče prijaznosti mej našo in rusko državo in dobro znamenje gledé evropskega miru, morda pa tudi gledé notranje naše politike, posebno pa nas Slovanov.

Na Francoskem je uže zopet enkrat minister-ska kriza, Broglie hoče odstopiti, če parlament ne sprejme postav o maire-ih (županih). Mac Mahon hoče neki novo ministerstvo sestaviti iz samih strakovnjakov, ki niso udje parlamenta. V Parizu so Bonapartisti 9. t. m. praznovali obletnico za Napoleonom, pri kateri priliki je par 1000 ljudij demonstrativno kričali: Vive l'empereur!

Na Španjskem je Castellar odločno protestiral proti temu, da je general Pavia oskrnil veljavo kortezev; ta protest prejasno govori proti Španiji in kaže nesrečne razmere v tisti deželi. Sedajni predsednik Serrano je izdal proklam, da ne bode kortezov toliko časa sklical, dokler ne bode mir zagotovljen v deželi, po tem je razpustil vse politična društva in sploh postopa z največjo energijo; pa kaj to koristi, ker Karlisti vsak dan več moči dobivajo in so tudi razne druge stranke nastopile pot ustaje, vzlasti pa so se komunisti vgnjezdili in požigajo po južnem Španjskem. Če pa bi se prav posrečilo Serrano-u, mir narediti, kaj vse to koristi, ker on sam bo najbrže republiko prodal sinu poprejšnje kraljice Isabelle, don Alfonsu, kateri se nekda tudi pripravlja, da jih udari, Karlistov, Alfonsistov, Intransigentov, Federalcev, Komunistov in bog vé še koliko barv ljudij je na Španjskem, le patrijotov je malo in za to bo skoro gotovo poginila republika in tudi španjski narod.

Razne vesti.

(Naš deželni zbor) je imel še seji 13 in 14 zvečer, o katerih bode naš poročevalec prihodnjič obširno poročal. Omenimo le to, da spremembe v šolski postavi, akoprav v prvi seji zavržene, so bile v sredo sprejete, ker je dež. glavar konstatiral, da je mej uavzočnim poslanci vendar večina za nje glasovala. Tako je zmejena štrana rešena. — Pri debati o združenji občin, so sopet nekateri Italijani pokazali, kako znajo pravični biti. Dvema slov. poslancema bi radi svetovali, naj se iztrgata iz zank, v katere sta uže vjeta. Prihodnja seja bo jutre ob 5., in po tem menda še ena.

Kavrska policija. Uže zopet se nam poroča iz Renč, da so tam zasačili tatu, ki je v Gorici v neki hiši, dve ženski krili, dve rjubi in en robez ukradl. Ponudil je namreč ta „merkant“ omenjene reči na prodaj; a Renčani so mislili, da mora biti najbrže ukradeno blago, ter ga koj k županu pritrirajo. Župan ga da pregledati, ter ga izpraša, — odgovori pa so bili tako zamotani, da ga hipoma za skušenega tatova spozna, in č. kr. sodniji v Gorici izroči. Doma je neki iz Dutovelj na Krasu.

Mi le pristavimo, da ko bi imele vse občine take dobre stražnike i tacega župana, zabranila bi se marsikatera tatvina. Zdi se nam, kakor bi hoteli Renčani — Angleže posnemati, kajti ako gre za pomoč, pri taki priliki nobeden svoje roke ne odtegne. To je dobra policija!

(Dornberška čitalnica) napravi v nedeljo 25. t. m. slovesno besedo. Program razglasimo prihodnjič. Kakor so bile dornberške besede vselej močno obiskovane, nadajamo se, da bode tudi ta.

(Eco del Littorale) je bil začnjo saboto konfikovan, ko so bile po mestu skoro vse številke uže razdeljene. Mi smo čitali članek, zaradi katerega je bil list zaplenjen, toda obstati moramo, da nijemo mogli najti uzroka, zakaj se je to zgodilo. Članek „La storia d'un testamento“, je tako mirno pisan, da kaj tako mirnega do sedaj še nij pisal Fra Galdino. Saj članek, akoprav podpisan od Fra Ginepro, je menda vendar le njegov.

(V Šempas) je zgorel dečko, katerega je njegov tovariš se sirščico zažgal. Ko je bilo dete s največjem zublj, oblihi so ga z vodo in umrlo je na teh bolčinah. Mi opozorujemo naše starše, naj nikar samih

otrok ne pustè, in če se obleka voame, najboje je, je z drugo obleko dobro pokriti, tako da ne pride nič zraka do zublja, ki vsled tega takoj ugasne.

(Detonar.) Sopet se nam poroča iz Borškega, da je tamošnja deklina na skrivnem porodila in po tem dete umorila. Sramota in strah jo je neki bilo pred svojimi starši. — Menda nij bil noben čas na Gorškem tako bogat enacih zločinov in hudobij, kakor ravno sedaj. Kde bi pač temu uzroka iskali?

(Smešnica.) V Innsbuku je umrl nekdo brez spovedi in za to so ga civilno, ali brez duhovliškega spremlstva pokopali. Ta dogodek je vzbudil, kakor poroča nek tamošnji list, smešno pripovedko, ki se je naglo razširila po mestu. Tukaj jo imate: Ko pride mrivec na uni svet, jo brzo krene proti nebesom. A pred vhomu ga sv. Peter ostro zavrne: Ne bo nič; kedor se nij pred smrtjo spovedal, ne more sem noter. Naš mož se ne ustraši in naglo segne nebeskemu vrtarju v besedo: Kaj pa, ko bi se zdaj spovedal, saj zgrevano srce najde pred bogom vselej usmiljenja?

Ta opazka osupne sv. Petra in ker muje zahteva čisto nova, mora poprej na višjem mestu poprašati, kaj mu je v tem slučaju početi. Veli možu počakati in zgine za oblaci. Vrnivšemu se bere se uže na nevoljnem obrazu, da nema nič kaj ugodnega poročati in zgine za oblaci.

Bog oče, pravi, bi ne imel sicer nič zoper zaželjeno poznejo spoved, a kaj pomaga, ne da se opravi; premetli smo zastoj vsa nebesa, nij ga notri — nobenega duhovnika.

Poslana.)

Gospod posestnik na levem bregu Soče! Prav imate gospod, naša kurija je taka, da na pritožbe, ki zadevajo njene Benjamine, se niti ne zme-ni. Jaz sem se bil uže 26. junija pritožil po devinskem dekanatu pri nadškofijskem ordinarijatu, toda še danes nijmam rešenja svoje vloge v rokah.

Stvar zaradi katere sem se bil pritožil, je takale: Deklina Marija T. h. št. 53. postala je pri vikarji J. V. noseča in je tudi porodila. Na prašanje, gdo je otrokov oče, odgovorila je jasno, da nigdo drugi, nego čest. vikar g. Jak. V. Jaz bi o stvari čisto molčal, ako bi mi nešla do srca. Jaz ljubim uže dalje časa nesrečno dekle, in nameraval sem si je tudi v zakon vzeti, a kako hočem sedaj to storiti, ko je vikar še vedno v moji vasi? Jaz bi bil po tem njen mož, g. vikar Giacometo pa njen gospodar. Mislite si tedaj moj revni stan, in še žalostnejši stan omenjenega dekleta. Kaj tacega se more zgoditi le v velicah mestih, nikakor pa v majhni kraški vasi. Ali kaj, na vse to, se ne zmeni naša mlada kurija čisto nič, in daja še priložnost, da se demoralizacija povsod širi. Imel bi Vam, blagorodni posestnik, še mnogo povedati, nego to naj bo zadost; če to ne bo pomagalo, vedela si bova g. Trampuz in jaz po drugem načinu pomagati.

V Konstanjevi 24. decembra 1874.

Sebastjan Urdih l. r.

Gospod župan v Komnu! Vaši želji, da bi Vas odslej naprej v miru pustil, bi rad ustregel, ako bi Vi mesto mene ne sanjali. — Gospod, vzbudite se, da Vam pošepetam to le na uho: Na Krasu je postavljeno gozdarske osobe, in mej tem sem tudi jaz. Temu gozdarskemu osobju — tako velevala dekret — morajo županstva brez ugovora na roko iti; vsaka upornost od strani županije v tej zadevi mora se pol. gosposki naznamiti. Imam tedaj pravico po tem dekretu, ki je tudi Vam došel, Vas opomniti in tirjati to, kar je Vaša dolžnost; a Vi ste se temu prvi uprli. Jaz se ravnam po dekretih in zapovedih, Vi žalbog — ne! Da bi se jaz po Vašem previdljivem mnenji ravnal, tega ne nahajam v dekretih. Ali moreda Vi kaj tacega iz dekretov citate? — To je znamenje, da jih ne umejete. — Vi valite kameje na pot, in hočete, da pojde delo srečno izpod rok?

Resnica je, da se je lansko leto na Volarijih nasadilo pod mojim vodstvom 40000 drevesc, a ne na polovici prostora, ampak le na 6 ali 7 oralih, mej tem ko vse Volarije merijo 17 oralov.

Vi se bojite izgube trave, ali gospodine, oboje ne more na istem kraju in ob istem času rasti. Tudi nij istina, da bi se nobene drevesce ne prijel, nataknite si le očali in videli boste marsikatero čvrsto drevesce. Da bi pa na Volarijih prvotna drevesca izkopali, in po tem druga nasadili, to je čisto nemogoče, ker sploh tam nobene rastline nij, temveč sam goličava. Če je pa za grizo tako velikanska škoda, po tem prodajto jo v Trst, neizmerno si pridobiti ž ujo, ker je je blizu — dva koša.

Dalje pravite, da je moje delo jalovo. Možka je ta! Jelite, Vi ste presueto umen gospodar, zakaj ste pa lansko leto trte obrezovali in rumeno žito se-

*) Za taka poslana nij odgovorno uredništvo.

jali, koliko ste neki od tega v klet ali v hram spravili? Ali ste morda Vi krivi slaba letine? Gospod župan p-šite na Španjsko, zdaj ču lapolno deželo, po gozdnar, kateri se tam nahaja z Mozesovo palico, da pride d. bro plač sam, kder bo ob času velike suše se svojo čudovito palico po skalah mahal, in z vodo drvesca zalival. Pokličite tacega gozdnarja, in jaz mu bom šel za drvarja, ki bom seka, kar on izredi.

Kar dalje kvasate, da bi vlada prepustila starešinstvom denar, ki se potrebuje za pogozdevanje, so le pobožne želje. Vlada ima prebistro oko, da bi zopet isto nepremišljeno delovanje vpeljala, kar je uže k sreči o. pravila.

Ne ostaja Vam drugega, gospod župan, kakor se udati dekretom in s tem mir besedij. Vaša upornost je kriva, da sem jaz prej, po tem Vi padli v Sočo, gl-jte, da se izkobacate, kajti mrzla je po zimi!

Komen 13. jan. 1874.

ANTON MRAK, gozdnar

Cenik raznega blaga

na gorškem trgu, 15. jan.

	f.	kr.
Pšenica kraška, vagan	3	65
„ goraka	3	50
„ goriška	—	—
Turšica domača	2	45
„ ogrska	2	50
Ječmen cel	2	—
„ pehan	3	80
Oves laski	1	45
„ ogrski	1	50
Fizol laski	3	40
„ gorski	2	67
Rž	2	50
Krompir nov cent	2	30
Seno	1	—
Slama	1	—
Slanina [špeh] domača cent	42	—
„ ameriškanska	35	—
Vino črno, vedro [Em]	19	do
„ belo,	14	„
Pivo gradsko	9	60

Riž I. vrste po 13 II. vrste po 12.50 III. vrste po 10.25 IV. vrste po 9.50 V. vrste po 8 fl.

34 delnic banke Slovenije
Je na prodaj

po jako nizki ceni.

Več o tem se izve pri o-
pravništvu „Soče.“

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj na-
prej na svojem domu

v Dornbergu.

ODVETNIK

Dr. DEPERIS

je preložil svojo pisarno v
ulico sv. Antona, v Knollovo
hišo. št. 260.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,

na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mr. govst-nih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.